

(COLEOPTERA: CARABIDAE)

Jan Muilwijk & Ron Felix

De catalogus van de Nederlandse kevers uit 2010 geeft het meest recente overzicht van de Nederlandse kevers. Er staan 372 soorten loopkevers op deze lijst. Per soort wordt een overzicht gegeven van de provincies waaruit waarnemingen bekend zijn. Voor elk zogenaamd provincierecord is een collectie-exemplaar aangeduid als bewijsexemplaar. Sinds 2010 is er veel nieuwe informatie over loopkevers bekend geworden. In dit artikel worden de wijzigingen in de lijst toegelicht.

INLEIDING

In de Catalogus van de Nederlandse kevers (Vorst 2010) is het meest recente overzicht van de Nederlandse loopkevers opgenomen (Muilwijk & Felix 2010). De werkzaamheden voor een nieuw te publiceren determinatiewerk voor de Nederlandse loopkevers waren aanleiding voor het samenvatten van recente aanvullingen en verbeteringen op de catalogus. Hieronder wordt daarom de informatie uit recent verschenen publicaties samengevat, aangevuld met eigen gegevens.

NIEUWE SOORTEN

Anillus caecus (Jacquelin du Val, 1851)

Deze, waarschijnlijk geïntroduceerde, soort werd gevonden op de Bemelerberg (Versluijs et al. 2013). Het massaal voorkomen in het bos aan de voet van de Bemelerberg doet vermoeden dat de soort hier al geruime tijd aanwezig is.

Bembidion ruficolle (Panzer, 1797)

Deze soort werd verzameld langs de Waal in Gelderland (Heijerman & Willemsen 2014).

Notiophilus quadripunctatus

Dejean, 1826

Deze soort werd recent op meerdere locaties in Limburg gevangen (Heijerman & Aukema 2014).

Harpalus honestus (Duftschmid, 1812)

Deze soort werd reeds door Brakman (1966) opgevoerd en Muilwijk & Felix (2004) voeren de soort weer af. We hebben het beschikbare collectiemateriaal onderzocht en vonden twee correct gedetermineerde exemplaren, beide in de collectie ZMA (nu Naturalis): vrouwtje, Uden, v.1907, D. MacGillavry; mannetje, Uden, iv.1907, D. MacGillavry. De waarnemingen sluiten aan bij het verspreidingsgebied in België.

Dicheirotichus rufithorax

(Sahlberg, 1827)

Frank van Nunen ving in 2002 één exemplaar van deze soort aan de Maas bij Swalmen. In 2005 is *D. rufithorax* ook in België langs de Grensmaas in valpotten gevangen (Van Looy et al. 2009). Deze vondsten maken het aannemelijk dat langs de Grensmaas een kleine populatie van deze soort voorkomt of heeft voorgelopen.

Figuur 1. *Carabus ulrichii* sub-species *arrogans*, Deventer, 1922, W. Specht Grijp (col. Naturalis).
Figure 1. *Carabus ulrichii* sub-species *arrogans*, Deventer, 1922, W. Specht Grijp (col. Naturalis).

Figuur 2. *Carabus ulrichii* sub-species *rhilensis*, Holland, Van Vollenhoven (col. Naturalis).
Figure 2. *Carabus ulrichii* sub-species *rhilensis*, Holland, Van Vollenhoven (col. Naturalis).

VERVALLEN SOORTEN

Carabus ulrichii Germar, 1825

In Muilwijk & Felix (2010) werd deze soort opgenomen op grond van twee exemplaren, een in de collectie Everts en een exemplaar van Specht Grijp uit Deventer (Van Gijzen 2005) in de collectie ZMA (nu Naturalis), beide in Naturalis. Nadere determinatie met de tabel van Casale & Kryzhanovskij (2003) leidde tot de conclusie dat de beide exemplaren tot verschillende ondersoorten behoren. Het exemplaar uit Deventer heeft gereduceerde tertiaire intervallen en is groenglanzend. Deze kenmerken komen voor bij sub-species *arrogans* Schaum, 1858, een sub-species van de Balkan (fig. 1). Tevens zijn de ribben bij dit exemplaar breed en afgeplat. Bij het andere exemplaar zijn de ribben scherp afgetekend, de tertiaire intervallen gerimpeld en duidelijk, de kleur is brons-bruin en de basis van het halsschild is duidelijk versmald (fig. 2). Deze kenmerken komen meer overeen met sub-species *rhilensis* Kraatz, 1876. Deze ondersoort komt onder meer in Tsjechië voor. Omdat de Nederlandse vind-

plaatsen niet aansluiten bij het bekende verspreidingsgebied en beide exemplaren tot verschillende ondersoorten behoren, vinden we het onwaarschijnlijk dat er sprake was van een populatie in Nederland. We denken eerder aan incidentele import en stellen voor de soort van de Nederlandse lijst te verwijderen.

NIEUWE PROVINCIERECORDS

De volgende vondsten zijn nieuw voor de betreffende provincie, of nieuw voor de recente periode 1967-2007 uit de catalogus of sinds 2007 waargenomen. De dieren zijn in de collectie van de waarnemer opgenomen, tenzij anders vermeld.

Acupalpus brunripes (Sturm, 1825)

FL Kraggenburg, Kuinderbos, 7.vi.2009, B. van Maanen, det. O. Vorst.

Agonum sexpunctatum (Linnaeus, 1758)

ZE Burgh-Haamstede, Het Zeepe, 26.v.2001, T. Keukelaar, det. R. Felix.

***Agonum viridicupreum* (Goeze, 1777)**

ZE Burgh-Haamstede, Het Zeepe, 26.v.2001, T. Keukelaar, det. R. Felix.

***Amara kulti* Fassati, 1947**

ov Vasse, Manderheide, 31.viii.2013, F. van Nunen, det. J. Muilwijk.

***Bembidion litorale* (Olivier, 1790)**

FL Dronten, De Abbert, 5.v.2007, B. van Maanen, det. J. Muilwijk.

***Bembidion stephensii* Crotch, 1866**

ZE Terneuzen, Paulinaschor, 27.v.2011, F. van Nunen, det. J. Muilwijk.

***Calosoma inquisitor* (Linnaeus, 1758)**

LI Nederweert, 19.v.2011, C. Vendrig, det. R. Felix;
FL Lelystad, 20.v.2012, J. de Rond, det. J. de Rond.

***Carabus granulatus* Linnaeus, 1758**

ZE Renesse, 14.vii.2010, T. Keukelaar, det. R. Felix.

***Carabus violaceus purpurascens*
Fabricius, 1787**

ZE Schouwen, Meeuwenduinen, 21.ix.2010, A. Baaijens, det. J. Muilwijk, col. Keukelaar.

***Cicindela campestris* Linnaeus, 1758**

FL Luttelgeest, Kuinderbos, 6.vi.2009, G. van Ee, det. G. van Ee.

***Demetrias monostigma* Samouelle, 1819**

FL Kraggenburg, Voorsterbos, 6.vi.2009, O. Vorst, det. O. Vorst.

***Diachromus germanus* (Linnaeus, 1758)**

LI Herkenbosch, Turfkoelen, 8.vi.2013, E. Colijn, det. J. Muilwijk (Colijn & Heijerman 2014).

***Dyschirius semistriatus* (Dejean, 1825)**

LI Meersen, Curfsgroeve, 18.v.2013, R. Jansen, det. J. Muilwijk.

***Harpalus signaticornis* (Duftschmid, 1812)**

GL De Mossel, 2000-2002, H. Turin, det. H. Turin; Reijerscamp, 2006-2011, H. Turin, det. H. Turin (Turin et al. 2012). FR Schaopedobbe, 2011, M. Geertsma (Stichting Bargerveen), det. R. Felix, col. Stichting Bargerveen (Turin et al. 2012).

***Limodromus assimilis* (Paykull, 1790)**

FL Kraggenburg, Voorsterbos, 7.vi.2009, S. Langeveld, det. J. Muilwijk.

***Notiophilus quadripunctatus* Dejean, 1826**

LI St. Odilienberg, 22.iii.2012, C. Vendrig, det. R. Felix; Meersen, Curfsgroeve, 18.v.2013, T. de Goeij, det. J. Muilwijk.

***Notiophilus rufipes* Curtis, 1829**

FL Kraggenburg, Voorsterbos, 7.vi.2009, S. Langeveld, det. J. Muilwijk.

***Ocys harpaloides* (Audinet-Serville, 1821)**

NH Amsterdam, Oeverlanden, 5.iii.2013,
R. Jansen, det. J. Muilwijk.

***Ophonus rufibarbis* (Fabricius, 1792)**

FL Kraggenburg, Voorsterbos, 6.vi.2009,
T. Heijerman, det. T. Heijerman.

***Perigona nigriceps* (Dejean, 1831)**

NH Amsterdam, Oeverlanden, 2.vi.2013,
R. Jansen, det. J. Muilwijk.

***Pogonus littoralis* (Duftschmid, 1812)**

FR Hollum, dijkvoet Waddenzee, 27.v.2013,
F. van Nunen, det. J. Muilwijk; ZE Zierikzee,
Plan Tureluur, 2.x.13, A. Littell, det. O. Vorst.

***Porotachys bisulcatus* (Nicolai, 1822)**

NB Tilburg, Kaaistoep, 6.viii.2008,
P. van Wielink, det. R. Felix.

***Tachyta nana* (Gyllenhal, 1810)**

OV Lattrop, Brecklenkampseveld, 20.viii.2013,
F. van Nunen, det. J. Muilwijk.

RECTIFICATIE PROVINCIEVONDSTEN

***Chlaenius nitidulus* (Schrank, 1781)**

De oude provincievondsten (voor 1967)
uit Utrecht en Noord-Brabant blijken na her-
determinatie *C. tibialis* Dejean, 1826.
Alleen de vondst van *C. nitidulus* van Limburg
is correct.

TOT SLOT

Uit dit artikel blijkt dat er nog veel nieuws te ontdekken valt op het gebied van de Nederlandse loopkevers. De auteurs houden zich aanbevolen voor verdere aanvullingen en verbeteringen op de lijst en de provincierecords.

DANKWOORD

Wij danken de beheerders van de loopkevercollecties in Naturalis, Ben Brugge en Hans Huijbregts, voor hun medewerking. Onze dank gaat uit naar de coleopterologen die nieuwe provincierecords doorgegeven hebben en de betreffende exemplaren aan de auteurs ter controle hebben laten zien.

REFERENCES

- Casale, A. & O.L. Kryzhanovskij 2003. Key to the adults. – In: H. Turin, L.D. Penev & A. Casale (red.), The genus *Carabus* in Europe. A synthesis. Pensoft Publishers & European Invertebrate Survey, Sofia: 73-123.
- Colijn, E.O. & Th. Heijerman 2014. *Diachromus germanus*, na ruim een eeuw weer in Nederland (Coleoptera: Carabidae). – Natuurhistorisch Maandblad 103: 205-209.
- Gijzen, T. van 2005. Waarnemingen van *Carabus ulrichii* en *Ophonus diffinis* (Coleoptera. Carabidae) in Nederland. – Entomologische Berichten 65: 56-58.
- Heijerman, Th. & B. Aukema 2014. *Notiophilus quadripunctatus* weer terug op de Nederlandse lijst (Coleoptera: Carabidae). – Entomologische Berichten 74: 143-146.
- Heijerman, Th. & J. Willemsen 2014. Eerste vondst van de loopkever *Bembidion ruficollis* in Nederland (Coleoptera: Carabidae). – Entomologische Berichten 74: 106-110.
- Looy, K. van, G. Kurstjens & B. Peters 2009. Maas in Beeld, de Vlaamse Maasvallei, resultaten van 15 jaar ecologisch herstel. – Instituut voor Bos en Natuuronderzoek Kurstjens Ecologisch Advies Bureau Drift, Brussel, Beek-Ubbergen, Berg en Dal.

- Muilwijk, J. & R. Felix 2010. Carabidae - loopkevers. – In: O. Vorst (ed.), Catalogus van de Nederlandse kevers (Coleoptera). Monografieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging 11: 40-52.
- Turin H., Th. Heijerman, J. Noordijk & J. Trautner 2012. Het recente voorkomen van de loopkever *Harpalus signaticornis* in Nederland (Coleoptera: Carabidae). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 38: 9-16
- Versluijs, R., M. Geertsma, R. Felix, H. Turin & T. van Noordwijk 2013. Eerste vondst van de blinde loopkever *Anillus caecus* in Nederland (Coleoptera: Carabidae). Entomologische Berichten 73: 185-190.
- Vorst, O. (ed.) 2010. Catalogus van de Nederlandse kevers (Coleoptera). – Monografieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging 11: 1-317.

SUMMARY

Recent additions to the ground beetle catalogue of the Netherlands (Coleoptera: Carabidae)

For the distribution maps in an upcoming key an overview of recent changes and additions in the catalogue of Dutch ground beetles is summarized. *Carabus ulrichii* Germar, 1825 is removed from the Dutch list, because the two specimens from the Netherlands belong to different subspecies. This makes it improbable that the species has had a population. *Anillus caecus* (Jacquelin du Val, 1851), *Notiophilus quadripunctatus* Dejean, 1826 and *Bembidion ruficolle* (Panzer, 1797) were recently published as new to the Netherlands. *Harpalus honestus* (Duftschmid, 1812) was found in the collection ZMA (now Naturalis) and *Dicheirotrichus rufithorax* (Sahlberg, 1827) was collected at the Belgian and Dutch side of the Grensmaas. They are both new to the Netherlands. Finally an overview is given of recent additions and corrections to the provincial ground beetle catalog.

J. Muilwijk
Korhoenlaan 41
3721 EB Bilthoven
Jan.Muilwijk@gmail.com

R. Felix
Hazelaarlaan 51
5056 XB Berkel-Enschot
r.felix3@kpnplanet.nl

